

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA KAIP VALDOMAS TRIUKŠMAS LIETUVOJE?

2012 m. gegužės 31 d. Nr. VA-P-60-8-7
Vilnius

Auditas atliktas vykdant 2011-08-01 pavedimą Nr. P-60-8

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Aurita Buragienė (grupės vadovė)
Dormantas Blažaitis
Laura Ulkytė

Auditas pradėtas 2011-08-01
Auditas baigtas 2012-05-31

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Ižanga	5
Audito rezultatai	6
1. Kaip įgyvendinami direktyvos dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimai?	6
1.1. Pirmasis direktyvos etapas įgyvendintas vėluojant	7
1.2. Antrasis direktyvos etapas taip pat įgyvendinamas vėluojant	8
2. Ar triukšmo valdymas įgyvendinamas taip, kad apsaugotų nuo triukšmo kenksmingo poveikio?	10
2.1. Nė vienai ministerijai nepavesta formuoti triukšmo prevencijos valstybės politiką	11
2.2. Vyriausybei teikiamos triukšmo valdymo ataskaitos nepakankamai išsamios	13
2.3. Susisiekimo ministerija neįgyvendino 5 (iš 19) triukšmo valdymo priemonių	14
2.4. Sveikatos apsaugos ministerija neįgyvendino 4 (iš 30) triukšmo valdymo priemonių	15
2.5. Audituotos savivaldybės neįgyvendino dalies joms pavestų triukšmo valdymo kompetencijų ir priemonių	17
Išvados ir rekomendacijos	22
Priedai	24

SANTRAUKA

Auditui buvo keliamas tikslas – įvertinti, ar triukšmo valdymo veiksmai ir vykdomos priemonės rezultatyvios, kad apsaugotų nuo triukšmo ir jo sukeliama kenksmingo poveikio. Auditas buvo atliktas Susisiekimo ir Sveikatos apsaugos ministerijose ir Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio miestų, Jonavos, Radviliškio, Ukmergės rajonų savivaldybėse.

Didžiausią dėmesį skyrėme tam, ar Lietuva įgyvendins Europos Parlamento ir Komisijos direktyvos dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimus – nustatytu laiku parengti strateginius triukšmo žemėlapius ir veiksmų planus¹. Lietuva įgyvendindama pirmąjį direktyvos etapą informaciją apie strateginius triukšmo žemėlapius Europos Komisijai vertinti pateikė vėluodama daugiau nei metus. Todėl Europos Komisija ketino inicijuoti ES teisės pažeidimo procedūrą ir įspėjo apie galimus ieškinius Europos Teisingumo Teisme. Antruoju direktyvos įgyvendinimo etapu iki 2012 m. birželio 30 d. šalys narės turi sudaryti strateginius triukšmo žemėlapius. Šį etapą kaip ir pirmąjį įgyvendinsime vėluodami, taigi, nesiėmus skubių priemonių, gresia sankcijos.

Nustatėme, kad nėra paskirta viena ministerija, kuri formuotų triukšmo prevencijos valstybės politiką, organizuotų, koordinuotų ir kontroliuotų jos įgyvendinimą. Audito metu atkreipėme dėmesį į tai, kad kasmet triukšmo valdymo duomenis Triukšmo prevencijos tarybai pateikia ne visos valstybės ir savivaldybių institucijos, kurios tokius duomenis pateikti turi, todėl Vyriausybei teikiamos triukšmo valdymo ataskaitos yra nepakankamai išsamios.

Susisiekimo ministerija (jai pavaldžios Lietuvos automobilių kelių direkcija ir Valstybinė geležinkelio inspekcija) neįgyvendino 5 priemonių, todėl strateginių triukšmo žemėlapių sudarymas vėluos. Sveikatos apsaugos ministerija įgyvendino ne visas priemones, todėl iki šiol nėra žinoma triukšmo prevencijos priemonių taikymo praktika visose savivaldybėse, triukšmo situacija prie visų šalies mokyklų ir ligoninių.

Ne visos savivaldybės sudaro sąlygas apsaugoti gyventojų sveikatą ir aplinką nuo triukšmo neigiamo poveikio, pavyzdžiui: 57 (iš 60) savivaldybės nepatvirtino triukšmo prevencijos zonų, t. y. teritorijų, kuriose triukšmas viršija ribinius dydžius ir kuriose būtina įgyvendinti triukšmą mažinančias priemones; 6 (iš 8) audituotos savivaldybės neįrengė kompensacinių priemonių prie mokyklų, ligoninių, kur viršijamas didžiausias leistinas triukšmas; ne visos savivaldybės nustatė tyliąsias zonas, kurios būtų netrikdomos transporto, pramonės ir komercinės veiklos triukšmo, todėl gyventojams gali nelikti vietų, kur pailsėti nuo mieste kylančio triukšmo; pusė Lietuvos savivaldybių nėra parengusios ir patvirtinusios triukšmo prevencijos veiksmų planų, skirtų triukšmo problemoms valdyti, nors tai padaryti jos įpareigos 2004 m. gruodžio 31 d. įsigaliojusiu Triukšmo valdymo įstatymu. Audito metu įvykė

¹ 2002-06-25 Europos Parlamento ir Komisijos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo.

pokyčiai audituotose savivaldybėse vertintini teigiamai, tačiau jų nepakanka, kad gyventojai būtų apsaugoti nuo triukšmo kenksmingo poveikio.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome paskirti ministeriją, formuojančią triukšmo prevencijos valstybės politiką, organizuojančią, koordinuojančią ir kontroliuojančią jos įgyvendinimą. Rekomendavome nustatyti reikalavimus savivaldybių triukšmo prevencijos veikslių planų rengimui ir reglamentuoti triukšmo, kylančio atliekant statybos ir remonto darbus, kontrolės vykdymą. Rekomendavome Vyriausybės atstovams apskrityse pavesti iširti, ar savivaldybės laikosi įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus dėl triukšmo valdymo.

Rekomendacijų įgyvendinimo planas pateiktas 2 priede.

IŽANGA

Didėjant gamybai ir transporto srautams, triukšmas tampa svarbia aplinkos ekologijos problema. Triukšmo poveikis kenkia nervų, kraujotakos, virškinimo sistemoms ir silpnina imunitetą. Akustinis triukšmas – antras dažniausias mirtinų ligų išsivystymą lemiantis aplinkos veiksnys po oro užterštumo². Europos Komisija Žaliojoje knygoje dėl ateities triukšmo strategijos paskelbė aplinkos triukšmą viena pagrindinių Europos aplinkos problemų³. Pasaulio sveikatos organizacija konstatavo, kad dėl eismo sukeliama triukšmo Europos Sąjungos valstybėse narėse ir kitose šalyse kasmet gali būti prarandama daugiau kaip 1 mln. sveikų gyvenimo metų. Lietuvoje didžiausias triukšmo šaltinis taip pat yra automobilių triukšmas (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

Gyventojai, patenkantys į viršnorminio triukšmo poveikio zonas naktimis:

- Vilniaus m. – 122 tūkst. (22 proc. bendro gyventojų skaičiaus). Iš jų: 95 proc. veikia automobilių, 3 proc. geležinkelių, po 1 proc. oro transporto ir pramonės objektų triukšmas.
- Klaipėdos m. – 60 tūkst. (37 proc. bendro gyventojų skaičiaus) Iš jų: 81 proc. veikia automobilių, 17 proc. pramonės objektų ir 2 proc. geležinkelių transporto triukšmas.
- Panevėžio m. – 52 tūkst. (48 proc. bendro gyventojų skaičiaus) veikia automobilių triukšmas.

Siekdamos sumažinti ir apsaugoti gyventojų sveikatą ir aplinką nuo triukšmo neigiamo poveikio, Lietuva kaip ir kitos Europos Sąjungos narės įsipareigojo nustatytu laiku įvykdyti Europos Parlamento ir Komisijos direktyvos dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimus⁴. Neįgyvendinus jų valstybei narei gali būti skiriama kelių dešimčių tūkstančių eurų per dieną bauda.

Triukšmo problemas patvirtino ir audito metu atlikta gyventojų apklausa, kurioje dalyvavo 500 respondentų (žr. 4 priedas). Net 68 proc. jų patvirtino, kad susiduria su triukšmo problemomis, 76 proc. nurodė, kad apie esamą triukšmo situaciją ir problemas visuomenė informuojama nepakankamai.

Valstybės kontrolė, atsižvelgdama į didėjantį triukšmo mastą ir jo problemas atliko veiklos auditą „Triukšmo valdymas“.

Audito apimtis ir metodai pateikti ataskaitos 1 priede.

² Ataskaita apie aplinkos triukšmo sukiamų ligų našą (*Burden of disease from environmental noise*), 2011 m. [Žiūrėta 2011-09-26] Prieiga per internetą <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environmental-health/noise>.

³ 2002-06-25 Europos Parlamento ir Komisijos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo.

⁴ Ten pat.

AUDITO REZULTATAI

1. Kaip įgyvendinami direktyvos dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimai?

Lietuvos Respublikos Seimas 2004 m. spalio 26 d. priėmė Triukšmo valdymo įstatymą⁵ – taip siekiama įgyvendinti 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimus. Jei valstybė narė laiku neperkelia ar neįgyvendina tam tikros direktyvos nacionalinėje teisėje arba tai padaro tik iš dalies ar netinkamai, Europos Komisija gali inicijuoti Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūrą⁶. Direktyvoje valstybėms narėms numatyti reikalavimai, kurie turi būti įgyvendinti nustatytu laiku (žr. 1 pav.).

1 pav. Direktyvoje valstybėms narėms numatyti reikalavimai

Parengti strateginius triukšmo žemėlapius	Parengti veiksmų planus	Rengėjai
I etapas		
ne vėliau kaip 2007 m. birželio 30 d. privalo pateikti aglomeracijų, kuriose gyvena daugiau kaip 250 tūkst. gyventojų, ir visų pagrindinių kelių, kuriais per metus pravažiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių, pagrindinių geležinkelių, kuriais per metus pravažiuoja daugiau kaip 60 tūkst. traukinių, ir stambių oro uostų strateginius triukšmo žemėlapius.	ne vėliau kaip 2008 m. liepos 18 d. parengia triukšmo problemoms ir poveikiui valdyti skirtus veiksmų planus, įskaitant skirtus triukšmui mažinti, jei tai būtina: a) arti pagrindinių kelių, kuriais per metus pravažiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių, pagrindinių geležinkelių, kuriais per metus pravažiuoja daugiau kaip 60 tūkst. traukinių, ir stambių oro uostų esančioms zonoms; b) aglomeracijoms kuriose gyvena daugiau kaip 250 tūkst. gyventojų.	Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybės, Lietuvos automobilių kelių direkcija.
II etapas		
ne vėliau kaip 2012 m. birželio 30 d., o vėliau – kas penkerius metus, sudaro visų jų teritorijose esančių aglomeracijų, pagrindinių kelių ir pagrindinių geležinkelių, strateginius triukšmo žemėlapius.	ne vėliau kaip 2013 m. liepos 18 d. kompetentingos institucijos parengia jų teritorijose esančioms aglomeracijoms, pagrindiniams keliams ir pagrindiniams geležinkeliams skirtus veiksmų planus.	Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio miestų savivaldybės, Lietuvos automobilių kelių direkcija, Valstybinė geležinkelio inspekcija.
Šie žemėlapiai peržiūrimi ir, jei reikia, pataisomi ne rečiau kaip kas penkerius metus nuo jų parengimo datos.	Šie planai peržiūrimi ir, jei reikia, pataisomi, kai žymiai pasikeičia esamos triukšmo aplinkybės, bet ne rečiau kaip kas penkerius metus nuo jų patvirtinimo datos.	–

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal direktyvos reikalavimus

Šie direktyvos reikalavimai perkelti į Triukšmo valdymo įstatymą, Valstybinę triukšmo strateginio kartografavimo programą⁷ ir jos įgyvendinimo priemonių planus⁸, Valstybinę triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programą⁹ ir jos įgyvendinimo priemonių planus¹⁰.

⁵ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499.

⁶ Europos Sąjungos teisės įgyvendinimas. [Žiūrėta 2011-09-06] Prieiga per internetą <http://webcache.googleusercontent.com/search?hl=lt&q=cache:XPyaqXzi2GsJ:http://www.euro.lt/apie-lietuvas-naryste-europos-sajungoje/lietuva-europos-sajungoje/es-reikalai-koordinavimas-lietuvoje/es-teises-igvyvendinimas/+Europos+Bendrijos+steigimo+sutarties+226+str.&ct=clnk>.

⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-14 nutarimu Nr. 581.

1.1. Pirmasis direktyvos etapas įgyvendintas vėluojant

Pirmajame etape iki 2007 m. birželio 30 d. Susisiekimo ministerija ir Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybės turėjo sudaryti strateginius triukšmo žemėlapius¹¹. Susisiekimo ministras 2006 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 3-304 „Dėl Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos vykdymo bei atsakingų vykdytojų sąrašo patvirtinimo“ Lietuvos automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos pavedė parengti pagrindinių kelių, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių, strateginius triukšmo žemėlapius. Nustatėme, kad Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybės tokius žemėlapius sudaryti vėlavo (žr. 1 lentelę), nes laiku nebuvo atliktas pramoninės veiklos triukšmo strateginis kartografavimas, Kauno m. kartografavimo duomenyse neįvertintas triukšmas naktį ir kt.¹²

1 lentelė. Strateginių triukšmo žemėlapių parengimas

Atsakinga institucija	Strateginis triukšmo žemėlapis	Sudarymo data	Vėluota mėn.
Susisiekimo ministerija (jai pavaldi Lietuvos automobilių kelių direkcija)	pagrindinių kelių, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių	2007-06-20	Parengta laiku
Vilniaus m. savivaldybės administracija	Vilniaus miesto kelių transporto	2008-02-19	7
	Vilniaus miesto geležinkelių transporto	2008-07-16	12
	Vilniaus miesto orlaivių transporto	2008-01-30	7
	Vilniaus miesto pramoninės veiklos	2009-10-01	27
Kauno m. savivaldybės administracija	Kauno miesto kelių transporto	2008-12-18	17
	Kauno miesto geležinkelių	2009-02-18	19
	Kauno miesto pramoninės veiklos		

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal auditorių surinktus ir Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos duomenis

Šių žemėlapių sudarymui iš valstybės biudžeto Vilniaus m. savivaldybei skirta 436 tūkst. Lt, Kauno m. – 300 tūkst. Lt. Visos lėšos panaudotos.

Europos Komisijai strateginių triukšmo žemėlapių informaciją reikėjo pateikti iki 2007 m. gruodžio 31 d. Lietuva šią informaciją pateikti vėlavo, todėl Europos Komisija 2009 m. sausio mėn. Lietuvos atžvilgiu ketino inicijuoti ES teisės pažeidimo procedūrą – prašyti per dvi savaites pateikti trūkstamą informaciją, ir įspėjo apie galimus ieškinius Europos Teisingumo Teisme¹³. Lietuva strateginių triukšmo žemėlapių informaciją Europos Komisijai pateikė vėluodama daugiau nei metus – 2009 m. vasario 26 d. Europos Teisingumo Teismas direktyvos įpareigojimų nevykdančiai valstybei narei gali skirti baudą – iki kelių dešimčių tūkstančių eurų per dieną. Pavyzdžiui, už atliekų tvarkymo direktyvų nevykdymą Graikija buvo nubausta mokėti po 20 tūkst. eurų kiekvieną dieną po teismo

⁸ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais: 2006-06-14 Nr. 581 ir 2008-07-16 Nr. 716.

⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimu Nr. 564.

¹⁰ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais: 2007-06-06 Nr. 564 ir 2009-03-04 Nr. 157.

¹¹ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 2 str. 1 d. 15 p.: strateginis triukšmo žemėlapis – žemėlapis, skirtas apibendrintam įvairių šaltinių triukšmo poveikio įvertinimui tam tikroje zonoje atlikti arba apibendrintai prognozei pateikti.

¹² Triukšmo prevencijos tarybos 2008-02-26 posėdžio protokolas Nr. 4. [Žiūrėta 2012-03-20] Prieiga per internetą <http://www.vvspt.lt/triukškai/triukšmo-prevencijos-taryba>.

¹³ Triukšmo prevencijos tarybos 2008-11-18 posėdžio protokolas Nr. 6. [Žiūrėta 2011-09-06] Prieiga per internetą http://www.vvspt.lt/pub/imagelib/file/triukšmo_posedis_6.pdf.

sprendimo, kol įsipareigojimai bus įvykdyti¹⁴. Pastebime, kad Maltai dėl nepateiktos strateginių triukšmo žemėlapių informacijos pradėta ES teisės pažeidimo procedūra (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

Malta yra pateikusi informaciją tik apie pagrindinių kelių triukšmo žemėlapius, kuriuos Europos Komisija dar vertina. Kadangi ši šalis narė laiku nepateikė visų duomenų apie strateginius triukšmo žemėlapius, jai pradėta ES teisės pažeidimų nagrinėjimo procedūra. Dėl pažeidimų Malta buvo papildomai informuota 2010 m. kovo mėn. ir pakartotinai birželio mėn. Europos komisaras aplinkai J. Potočnikas 2011 m. lapkričio 14 d. nurodė¹⁵, kad Europos Teisingumo Teismo sprendimo dar laukiama.

Pirmuoju etapu valstybės narės ne vėliau kaip 2008 m. liepos 18 d. turėjo parengti veiksmų planus¹⁶ arti pagrindinių kelių, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių, pagrindinių geležinkelių, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 60 tūkst. traukinių, stambių oro uostų esančioms zonoms, aglomeracijoms, kuriose gyvena daugiau kaip 250 tūkst. gyventojų. Planus turėjo parengti Lietuvos automobilių kelių direkcija¹⁷, Vilniaus ir Kauno m. savivaldybės, tačiau ne visi triukšmo prevencijos veiksmų planai buvo parengti laiku (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Triukšmo prevencijos veiksmų planų parengimas

Atsakinga institucija	Triukšmo prevencijos veiksmų planai	Parengimo data	Vėluota mėn.
Lietuvos automobilių kelių direkcija	Pagrindinių kelių, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių	2008-06-28	Laiku
Vilniaus m. savivaldybės administracija	Aglomeracijų, kuriose gyvena daugiau kaip 250 tūkst. gyventojų.	2008-07-31	0,5
Kauno m. savivaldybės administracija	Aglomeracijų, kuriose gyvena daugiau kaip 250 tūkst. gyventojų.	2008-12-18	2,5

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos duomenis

Kauno m. savivaldybė planą parengė tik tada, kai Vyriausybės atstovas Kauno apskrityje 2008 m. rugsėjo 15 d. kreipėsi į teismą prašydamas įpareigoti savivaldybės administracijos direktorių pateikti Valstybiniam aplinkos sveikatos centrui informaciją apie aglomeracijų, kuriose gyvena daugiau kaip 250 tūkst. gyventojų, triukšmo prevencijos veiksmų planus¹⁸.

1.2. Antrasis direktyvos etapas taip pat įgyvendinamas vėluojant

Antruoju direktyvos įgyvendinimo etapu iki 2012 m. birželio 30 d. Susisiekimo ministerija, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio miestų savivaldybės privalo sudaryti strateginius triukšmo žemėlapius. Susisiekimo ministras 2006 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 3-304 „Dėl Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos vykdymo bei atsakingų vykdytojų sąrašo patvirtinimo“ Lietuvos automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos ir

¹⁴ Europos direktyvos virsta Damoklo kardų. [Žiūrėta 2012-02-07] Prieiga per internetą <http://www.e-birza.com/index.php?page=naujienos&view=naujiena&id=78573>.

¹⁵ Europos parlamentas [Žiūrėta 2012-03-20] Prieiga per internetą <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2011-008120&language=LT>.

¹⁶ Europos Parlamento ir Komisijos 2002-06-25 direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo, 3 str.: Veiksmų planai – planai, skirti triukšmo problemoms ir jo poveikiui valdyti, įskaitant prireikus ir triukšmo mažinimą.

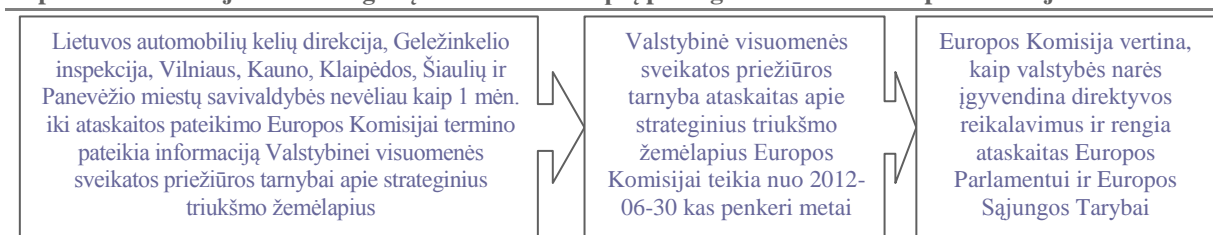
¹⁷ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005-10-25 įsakymas Nr. V-787/D1-507/3-467 „Dėl Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklių patvirtinimo“.

¹⁸ Kauno apygardos administracinio teismo 2008-12-22 administracinė byla Nr. I-1047-413/08.

Valstybinei geležinkelio inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos pavedė parengti pagrindinių kelių ir pagrindinių geležinkelių strateginius triukšmo žemėlapius.

Pastebime, kad Lietuva kaip ir kitos šalys narės turi užtikrinti, kad strateginių triukšmo žemėlapių informacija Europos Komisijai vertinti būtų išsiųsta nustatytu laiku (žr. 2 pav.). Ši informacija Europos Komisijai bus pateikta tik tada, kai visos minėtos institucijos Valstybinei visuomenės sveikatos priežiūros tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos pateiks strateginių triukšmo žemėlapių informaciją.

2 pav. Informacijos dėl strateginių triukšmo žemėlapių parengimo teikimas Europos Komisijai

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal direktyvos reikalavimus ir Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklės¹⁹

Audito metu nustatėme, kad ne visi žemėlapiai bus sudaryti nustatytu laiku:

- Lietuvos automobilių kelių direkcijoje viešųjų pirkimų konkursas dėl strateginių triukšmo žemėlapių sudarymo nepasibaigęs, todėl žemėlapių sudarymas vėluos;
- Valstybinė geležinkelio inspekcija pagrindinių geležinkelių, kuriais per metus pravažiuoja daugiau kaip 30 tūkst. traukinių, triukšmo žemėlapius planuoja sudaryti 2012 m. liepos mėn. Vėluos, nes laiku nebuvo išspręsti žemėlapių sudarymo finansavimo klausimai;
- Vilniaus m. savivaldybės administracija vykdo kelių, geležinkelių, orlaivių transporto ir pramoninės veiklos strateginių triukšmo žemėlapių sudarymo darbus, tačiau vėluoja surinkti geležinkelių, orlaivių transporto ir pramoninės veiklos triukšmo duomenis;
- Kauno m. savivaldybės administracija strateginių triukšmo žemėlapių sudarymo darbų nevykdo, nes neišspręsti personalo klausimai ir nepaskirti atsakingi už šią sritį darbuotojai. Todėl žemėlapiai nebus sudaryti nustatytu laiku;
- Panevėžio m. savivaldybės administracija kelių, geležinkelių transporto ir pramoninės veiklos žemėlapius sudarė ir audito metu patvirtino savivaldybės taryboje²⁰. Nesudaryti Panevėžio mieste esančių pagrindinių kelių strateginiai triukšmo žemėlapiai, todėl savivaldybė vykdo papildomų darbų viešųjų pirkimų procedūras, o žemėlapių sudarymas vėluos.

Klaipėdos m. savivaldybės administracija kelių, geležinkelių transporto ir pramoninės veiklos triukšmo žemėlapius jau sudarė ir vykdo derinimo ir tvirtinimo savivaldybės taryboje

¹⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005-10-25 įsakymu Nr. V-787/D1-507/3-467.

²⁰ Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2012-02-23 sprendimas Nr. 1-71 „Dėl Panevėžio miesto strateginio triukšmo žemėlapių patvirtinimo“. [Žiūrėta 2012-03-25] Prieiga per internetą <http://195.182.86.148/aktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21022657>.

procedūras. Šiaulių m. savivaldybės administracija kelių, geležinkelių, orlaivių transporto ir pramoninės veiklos triukšmo žemėlapių sudarymo darbus planuoja baigti gegužės mėn.

Strateginių triukšmo žemėlapių sudarymui iš valstybės biudžeto Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio miestų savivaldybėms 2008–2011 m. skirta 2 678 tūkst. Lt. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio miestų savivaldybės tuo laikotarpiu nepanaudojo ir į valstybės biudžetą gražino 606 tūkst. Lt (23 proc.). Iš jų daugiausia lėšų (59 proc.) nepanaudojo ir į valstybės biudžetą gražino Kauno m. savivaldybė (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Savivaldybėms 2008–2011 m. skirtų lėšų strateginiams triukšmo žemėlapiams sudaryti panaudojimas (tūkst. Lt)

Savivaldybė	Vilniaus m.	Kauno m.	Klaipėdos m.	Šiaulių m.	Panevėžio m.	Iš viso
Skirta	1 198	600	360	320	200	2 678
Panaudota	1 048	248	277	320	179	2 072
Gražinta į valstybės biudžetą	150	352	83	0	21	606

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal atitinkamų metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymus ir audituotų savivaldybių duomenis

Jeigu Susisiekimo ministerija (jai pavaldžios Lietuvos automobilių kelių direkcija ir Valstybinė geležinkelio inspekcija), Vilniaus m. ir Panevėžio m. savivaldybės nepaspartins strateginių triukšmo žemėlapių sudarymo darbų, o Kauno m. savivaldybė nesiims skubių priemonių šiems žemėlapiams sudaryti, Lietuva neįgyvendins direktyvoje numatytų reikalavimų ir nustatytu laiku nepateiks Europos Komisijai strateginių triukšmo žemėlapių informacijos, taigi gresia sankcijos.

Siekdami paspartinti strateginių triukšmo žemėlapių sudarymą, audito metu apie esamą situaciją informavome Ministro Pirmininko tarnybą, prašydami Vyriausybės atstovų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių apskrityse, vykdančių savivaldybių administracinę priežiūrą, reikalauti, kad savivaldybės įgyvendintų įstatymus, vykdytų Vyriausybės nutarimus²¹. Ministro Pirmininko kancleris pavedė Susisiekimo ministerijai, Vilniaus ir Kauno m. savivaldybėms ir Vyriausybės atstovams išnagrinėti pateiktą informaciją ir apie priimtus sprendimus informuoti Valstybės kontrolę. Vyriausybės atstovai Vilniaus, Kauno ir Šiaulių apskrityse informavo, kad kreipėsi į savivaldybes dėl strateginių triukšmo žemėlapių parengimo. Vyriausybės atstovas Panevėžio apskrityje informacijos nepateikė.

2. Ar triukšmo valdymas įgyvendinamas taip, kad apsaugotų nuo triukšmo kenksmingo poveikio?

Audito metu vertinome, ar audituoti subjektai įgyvendina Triukšmo valdymo įstatyme²² numatytas kompetencijas, Vyriausybės nutarimais patvirtintose Valstybinėje triukšmo strateginio kartografavimo programoje²³ ir jos įgyvendinimo priemonių planuose²⁴ bei Valstybinėje triukšmo

²¹ Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymas, 1998-05-14 Nr. VIII-730 (2004-06-08 Nr. IX-2264 redakcija), 5 str. 2 d.

²² Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499.

²³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-14 nutarimu Nr. 581.

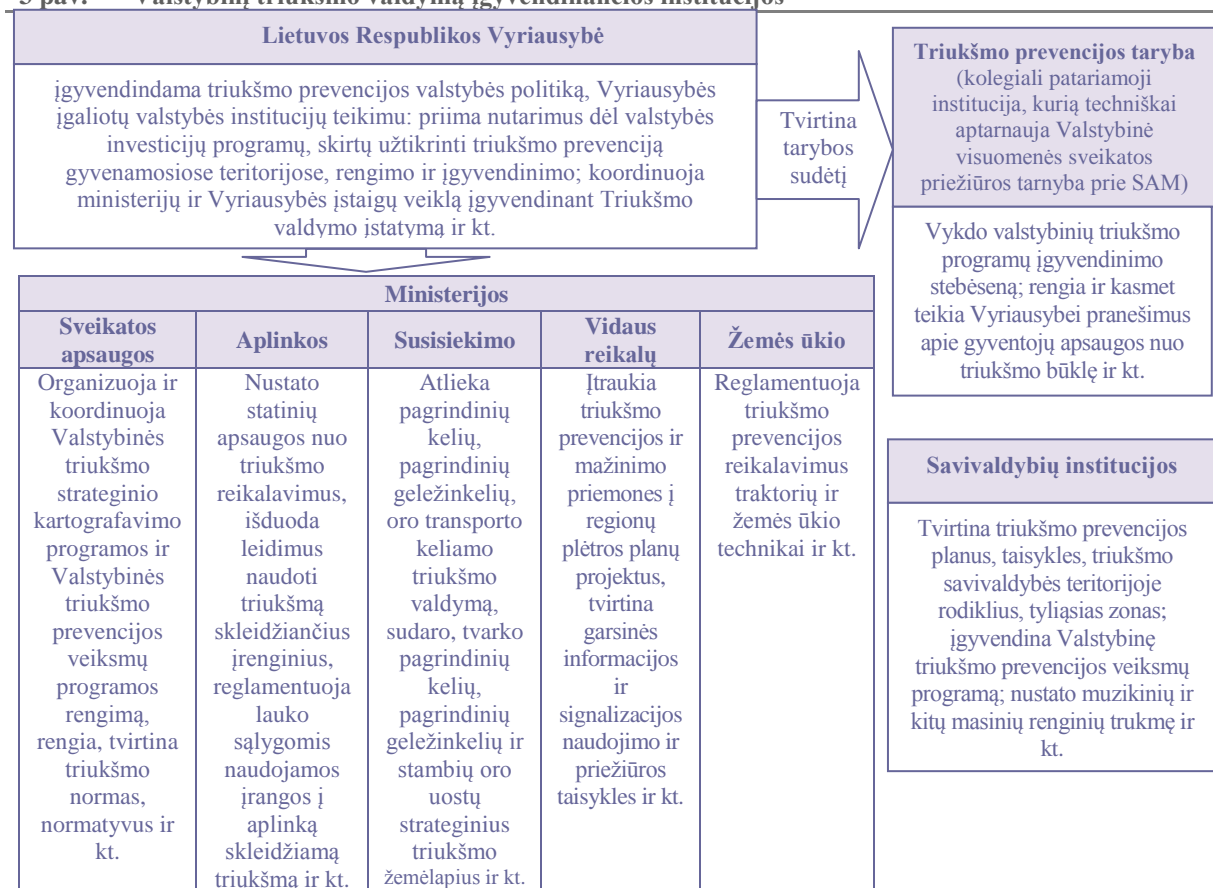
prevencijos veiksnių 2007–2013 metų programoje²⁵ ir jos įgyvendinimo priemonių planuose²⁶ numatytas priemonės. Šiais teisės aktais siekta įgyvendinti priemonės, kurios padėtų valdyti aplinkos triukšmą, ir išvengti klausos sutrikimų ar netekimo, apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką nuo neigiamo triukšmo poveikio. Beveik 80 proc. iš ministerijoms pavestų triukšmo valdymo kompetencijų ir priemonių yra pavesta Susisiekimo ir Sveikatos apsaugos ministerijoms, todėl plačiau vertiname, kaip jas įgyvendina būtent šios ministerijos.

Taip pat vertiname, ar triukšmo kontrolė (žr. 6 priedą) yra veiksminga audituotose Susisiekimo ir Sveikatos apsaugos ministerijose, joms pavaldžiose įstaigose ir 8 savivaldybėse. Nustatėme, kad vykdant šią kontrolę daugiausia problemų kyla savivaldybėse, vertinimas pateiktas 2.5 poskyryje.

2.1. Nė vienai ministerijai nepavesta formuoti triukšmo prevencijos valstybės politiką

Pagal Triukšmo valdymo įstatymą²⁷ valstybinį triukšmo valdymą pavesta įgyvendinti Vyriausybei, 5 ministerijoms, savivaldybių institucijoms ir Triukšmo prevencijos tarybai (žr. 3 pav.).

3 pav. Valstybinį triukšmo valdymą įgyvendinančios institucijos

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal Triukšmo valdymo įstatymą

²⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais: 2006-06-14 Nr. 581 ir 2008-07-16 Nr. 716.

²⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimu Nr. 564.

²⁶ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais: 2007-06-06 Nr. 564 ir 2009-03-04 Nr. 157.

²⁷ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 4 str.

Kaip matyti, triukšmo prevencijos valstybės politiką įgyvendinti pavesta Vyriausybei, bet ne konkrečiai ministerijai, nors Vyriausybės įstatyme numatyta, kad ministerija yra ta institucija, kuri formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą ministrui pavestose valdymo srityse²⁸. Valstybės politikos formavimą perduoti ministerijų kompetencijai numatyta ir Vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo koncepcijoje²⁹. Todėl tikslinga paskirti vieną ministeriją, kuri formuotų triukšmo prevencijos valstybės politiką, organizuotų, koordinuotų ir kontroliuotų jos įgyvendinimą. Tai atitiktų ir Valstybės ilgalaikės raidos strategijos³⁰ nuostatą, kad glaudžiai susijusius klausimus turi tvarkyti viena valstybės institucija.

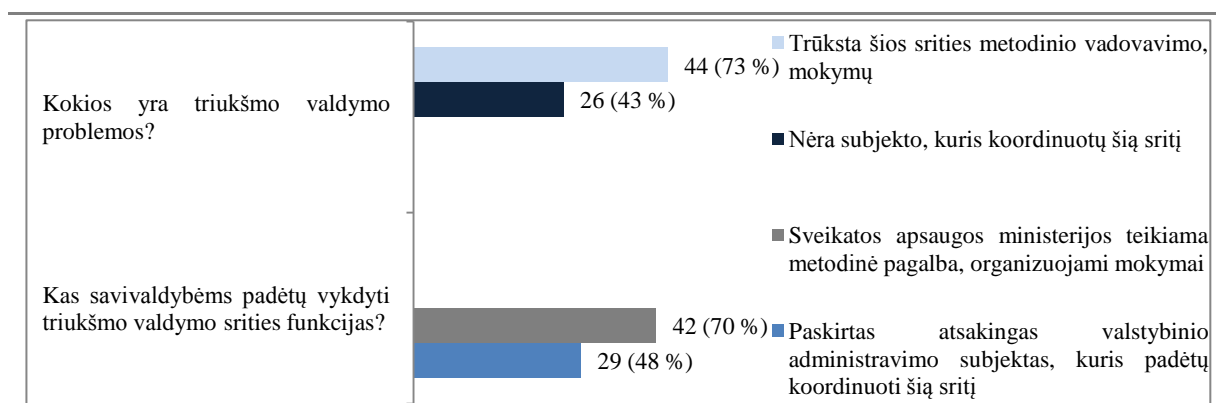
Europos Sąjungos valstybių praktika taip pat rodo, kad paskiriama viena ministerija, atsakinga už triukšmo vertinimą, valdymą ir kontrolę (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

Šiaurės Airijoje už aplinkos triukšmo vertinimą, valdymą ir kontrolę atsakinga Aplinkos ministerija³¹. Vokietijoje – Aplinkos, gamtos išsaugojimo ir branduolinės saugos federalinė ministerija³².

Apklausoje dalyvavusios savivaldybės nurodė, kad nėra subjekto, kuris šią sritį koordinuotų (43 proc.), be to, trūksta šios srities metodinio vadovavimo ir mokymų (73 proc.) (žr. 4 pav.).

4 pav. Savivaldybių apklausos duomenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal savivaldybių apklausos duomenis

Kaip matyti, savivaldybės nurodė, kad triukšmo srities funkcijas padėtų vykdyti paskirtas atsakingas subjektas (48 proc.).

Pritariame Sveikatos apsaugos ministerijos nuomonei, kad ši ministerija turėtų būti paskirta formuoti triukšmo prevencijos valstybės politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą.

²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymas, 1994-05-19 Nr. I-464 (1998-04-28 Nr. VIII-717 redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), 29 str. 1 d.

²⁹ Vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-11-11 nutarimu Nr. 1511, 8.1.3 p.

³⁰ Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187.

³¹ Šiaurės Airijos aplinkos apsaugos nuostatai Nr. 387 „Aplinkos triukšmo valdymas (Šiaurės Airija)“, 2006 m. [Žiūrėta 2012-03-23] Prieiga per internetą <http://www.legislation.gov.uk/nisr/2006/387/introduction/made>.

³² Aplinkos, gamtos išsaugojimo bei branduolinės saugos federalinė ministerija. Organizavimas ir atsakomybė. [Žiūrėta 2012-03-23] Prieiga per internetą <http://www.bmu.de/ministerium/aufgaben/aufgaben/doc/44802>.

2.2. Vyriausybei teikiamos triukšmo valdymo ataskaitos nepakankamai išsamios

Aplinkos, Sveikatos apsaugos, Susisiekimo, Vidaus reikalų ir Žemės ūkio ministerijos, jų pavaldžios institucijos ir savivaldybės kasmet (iki einamųjų metų kovo 1 d.) Triukšmo prevencijos tarybai privalo teikti praėjusiųjų metų triukšmo valdymo informaciją³³.

4 lentelė. Triukšmo valdymo informacijos teikimas Triukšmo prevencijos tarybai

Metai	Ministerijos	Savivaldybės
2008 m.	pateikė visos	Nepateikė 7 (Kaišiadorių r., Prienų r., Skuodo r., Šilutės r., Utenos r., Zarasų r., Pagėgių). Dar 24 savivaldybės duomenis pateikė vėluodamos, todėl jų informacija į ataskaitą nebuvo įtraukta ³⁴
2009 m.	pateikė visos	Nepateikė 9 (Alytaus m., Elektrėnų, Kelmės r., Rietavo, Skuodo r., Ukmergės r., Lazdijų r., Neringos, Pagėgių)
2010 m.	pateikė visos	Nepateikė 8 (Ignalinos r., Jonavos r., Kauno r., Kelmės r., Prienų r., Ukmergės r., Zarasų r., Pagėgių)
2011 m.	Nepateikė 4 (Aplinkos, Susisiekimo, Vidaus reikalų, Žemės ūkio)	Nepateikė 8 (Akmenės r., Elektrėnų, Jurbarko r., Marijampolės, Pagėgių, Skuodo r., Šiaulių r., Ukmergės r.)
2012 m. (2012-04-20 duomenimis)	Nepateikė 4 (Aplinkos, Susisiekimo, Vidaus reikalų, Žemės ūkio)	Nepateikė 14 (Jonavos r., Joniškio r., Kėdainių r., Kupiškio r., Marijampolės, Prienų r., Rietavo, Rokiškio r., Šalčininkų r., Šiaulių r., Šilutės r., Ukmergės r., Varėnos r., Zarasų r.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal Triukšmo prevencijos tarybos ataskaitas

Kasmet triukšmo valdymo duomenis Triukšmo prevencijos tarybai pateikia ne visos institucijos, kurios tokius duomenis pateikti turi (žr. 4 lentelę). Audituota Susisiekimo ministerija informacijos neteikė, nes raštu dėl tokios informacijos pateikimo niekas nesikreipė. Ukmergės r. savivaldybė neteikė, nes administracijoje nėra atsakingo už šią sritį specialisto. Pažymime, kad Sveikatos apsaugos ministerija neturi tiesioginių priemonių kontroliuoti savivaldybių veiksmų, nes savivaldybės nėra pavaldžios valstybės institucijoms³⁵. Triukšmo prevencijos tarybos pirmininko pavaduotojas 2008 m. ėmėsi iniciatyvos ir informavo Vyriausybės atstovus apskrityse apie savivaldybes, kurios triukšmo valdymo informacijos nepateikė. Tačiau matyti, kad galutinė situacija iš esmės nesikeičia, reikiamos informacijos 2008–2012 m. kasmet nepateikė nuo 7 iki 14 savivaldybių.

Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba, neturėdama išsamių duomenų iš visų ministerijų ir savivaldybių, negali parengti išsamios Triukšmo prevencijos tarybos ataskaitos apie triukšmo valdymą Lietuvoje. Todėl kasmet Vyriausybei teikiama Triukšmo valdymo ataskaita nerodo tikros situacijos apie triukšmo būklę, jo valdymą ir problemas visoje Lietuvoje.

Triukšmo prevencijos tarybai pavesta kasmet įvertinti, kaip įgyvendinamos Valstybinė triukšmo strateginio kartografavimo ir Valstybinė triukšmo prevencijos veiksmų programos, ir teikti Vyriausybei

³³ Pirminės ir suvestinės triukšmo valdymo informacijos teikimo Triukšmo prevencijos tarybai, valstybės ir savivaldybių institucijoms bei visuomenei taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-12-05 nutarimu Nr. 1305.

³⁴ Akmenės r., Druskininkų, Elektrėnų, Jonavos r., Joniškio r., Kalvarijos, Kauno r., Kazlų rūdų, Kėdainių r., Marijampolės, Molėtų r., Panevėžio m., Plungės r., Radviliškio r., Raseinių r., Rietavo, Rokiškio r., Šakių r., Šiaulių r., Telšių r., Ukmergės r., Vilkaviškio r., Vilniaus r. ir Visagino savivaldybės.

³⁵ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (2008-09-15 Nr. X-1722 redakcija), 52 str. 2 d.

vertinimo išvadas. Taip pat pavesta rengti ir kasmet teikti Vyriausybei pranešimus apie gyventojų apsaugos nuo triukšmo būklę³⁶.

5 lentelė. Duomenys apie Triukšmo valdymo ataskaitų svarstymą

Metai	Vertinta Triukšmo prevencijos taryboje	Pateikta Vyriausybei	Svarstyta Vyriausybėje
2007 m.	2008-05-28	2008-06-20	2008-07-11
2008 m.	2010-10-26	2010-11-12	nesvarstyta
2009 m.			
2010 m.	neįvertinta	nepateikta	nesvarstyta
2011 m.	neįvertinta	nepateikta	nesvarstyta

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Triukšmo valdymo 2008 ir 2009 m. ataskaitos Vyriausybei pateiktos 2010 m., o 2010 m. ir 2011 m. ataskaitos audito metu pateiktos nebuvo (žr. 5 lentelę). Neigiamos įtakos galėjo turėti tai, kad Triukšmo prevencijos tarybos posėdžių vyko tris kartus mažiau, nei tai numato Triukšmo prevencijos tarybos nuostatai³⁷ (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

Triukšmo prevencijos tarybos posėdžiai rengiami prireikus, bet ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius. Posėdžiai vyko:			
2006 m. 2 posėdžiai – 03-28 ir 07-21.	2009 m. posėdžių nevyko.	2012 m. posėdžių nevyko.	
2007 m. 1 posėdis – 03-08.	2010 m. 1 posėdis – 10-26.		
2008 m. 3 posėdžiai – 02-26, 05-28 ir 11-18.	2011 m. 1 posėdis – 01-24.		

Taigi nuo 2005 m. lapkričio 16 d. iki 2012 m. gegužės mėn. turėjo įvykti 25 posėdžiai, o įvyko 8.

2.3. Susisiekimo ministerija neįgyvendino 5 (iš 19) triukšmo valdymo priemonių

Triukšmo valymo įstatymu Susisiekimo ministerijai pavestos 8 kompetencijos, kurios yra įgyvendinamos³⁸, ir 19 priemonių (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Susisiekimo ministerijai 2006–2011 m. pavestų triukšmo valdymo priemonių įgyvendinimas

Teisės aktas	Priemonių skaičius (proc.)			
	Pavesta	Įgyvendinta	Įgyvendinta iš dalies	Neįgyvendinta
Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo priemonių planų priemonės	17 (100%)	11 (65%)	1 (6%)	5 (29%)
Valstybinės triukšmo prevencijos veiksnių 2007–2013 metų programos įgyvendinimo priemonių planų priemonės	2 (100%)	2 (100%)	0 (0%)	0 (0%)

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal minėtus teisės aktus ir audito metu surinktus duomenis

Nustatėme, kad neįgyvendintos penkios priemonės³⁹, skirtos įvertinti triukšmo poveikio mastą žmonėms, gyvenantiems aglomeracijose, prie pagrindinių kelių ir geležinkelių, ir tam, kad būtų įgyvendintas direktyvos dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimas – sudaryti strateginiai triukšmo žemėlapiai:

³⁶ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 11 str. 3 d. 1 ir 2 p.

³⁷ Triukšmo prevencijos tarybos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-11-10 nutarimu Nr. 1209, 10 p.

³⁸ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 9 str.

³⁹ Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo 2008–2012 metų priemonių plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 716, 2.2., 2.3., 2.4., 3.3., 3.4. priemonės.

- formuoti ar papildyti mobiliųjų ir stacionarių triukšmo šaltinių grafinius modelius (turėjo įvykdyti 2010 m.);
- įvertinti triukšmo sklaidą modeliavimu (turėjo įvykdyti 2011 m.);
- pavaizduoti triukšmo lygių skaičiavimus žemėlapiuose ir (ar) lentelėse (turėjo įvykdyti 2011 m.);
- surinkti ar atnaujinti duomenis apie gyventojų skaičių pastatuose, esančiuose kartografuojamoje teritorijoje (turėjo įvykdyti 2009–2011 m.);
- suskaičiuoti, kiek gyventojų patenka į triukšmo zonas (turėjo įvykdyti 2011 m.).

Šių priemonių įgyvendinimas vėluoja, todėl strateginių triukšmo žemėlapių sudarymas taip pat vėluos, nes laiku neišspręsti šių žemėlapių sudarymo finansavimo klausimai. Kaip minėta, susisiekimo ministras strateginius triukšmo žemėlapius parengti pavedė Lietuvos automobilių kelių direkcijai ir Valstybinei geležinkelio inspekcijai (žr. 1.2 poskyrį).

Audito metu nustatėme ir gerosios praktikos pavyzdžių, kaip mažinamas neigiamas triukšmo poveikis žmonių sveikatai (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

Akustinė sienutė Jakų k. (2011 m.)

Akustinė sienutė Sudmantų k. (2011 m.)

Kaip matyti pavyzdyje, Lietuvos automobilių kelių direkcija diegia triukšmą mažinančias priemones, tačiau svarbu įgyvendinti iki šiol neįgyvendintas Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo 2008–2012 metų priemonių plano priemones.

2.4. Sveikatos apsaugos ministerija neįgyvendino 4 (iš 30) triukšmo valdymo priemonių

Triukšmo valdymo įstatymu Sveikatos apsaugos ministerijai pavestos 6 kompetencijos, kurios yra įgyvendinamos⁴⁰, ir 30 priemonių (žr. 7 lentelę).

⁴⁰ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 9 str.

7 lentelė. Sveikatos apsaugos ministerijai 2006–2011 m. pavestų triukšmo valdymo priemonių įgyvendinimas

Teisės aktas	Kompetencijų ir priemonių skaičius (proc.)		
	Pavesta	Igyvendinta	Neįgyvendinta
Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo priemonių planų priemonės	10 (100%)	10 (100%)	0 (0%)
Valstybinės triukšmo prevencijos veikslių 2007–2013 metų programos įgyvendinimo priemonių planų priemonės	20 (100%)	16 (80%)	4 (20%)

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal minėtus teisės aktus ir audito metu surinktus duomenis

Nustatėme, kad Sveikatos apsaugos ministerija iki 2012 m. gegužės 2 d. neįgyvendino 4 priemonių⁴¹, skirtų suformuoti aplinkos triukšmo sistemos pagrindus ir nustatyti aplinkos triukšmui jautrias vietas:

- išanalizuoti ekonominius, finansinius triukšmo prevencijos poreikius, įvertinti triukšmo prevencijos priemonių taikymo apskrityse ir savivaldybėse praktiką (turėjo įvykdyti 2008 m.);
- išanalizuoti technologijos (inžinerijos) mokslų srities specialistų kompetenciją triukšmo prevencijos srityje ir parengti rekomendacijas dėl priemonių specialistų kompetencijai tobulinti šioje srityje (turėjo įvykdyti 2007–2008 m.);
- matuoti triukšmą prie mokyklų ir ligoninių (turėjo įvykdyti 2007–2008 m.);
- organizuoti mokytojų, teritorijų planavimo, transporto organizavimo, visuomenės sveikatos ir kitų specialistų mokymą triukšmo prevencijos klausimais (turėjo įvykdyti 2008 m.).

Triukšmo prevencijos tarybos ataskaitoje „Triukšmo valdymas Lietuvoje (2008–2009 m. ataskaita)⁴²“ taip pat nurodyta, kad šios priemonės neįgyvendintos, nes neskirta lėšų. Todėl iki šiol nėra žinoma triukšmo prevencijos priemonių taikymo praktika visose savivaldybėse, triukšmo situacija prie mokyklų ir ligoninių visos šalies mastu. Nežinoma, kuriose jų viršijami triukšmo ribiniai dydžiai ir kur būtina diegti triukšmą mažinančias priemones, saugančias gyventojus nuo triukšmo neigiamo poveikio.

Sveikatos apsaugos ministerijos teigimu, savivaldybėms buvo siūsti klausimynai apie triukšmo prevencijos priemonių taikymą ir panaudotas lėšas. Tačiau susistemintų duomenų, kuriuose būtų apibendrinti ekonominiai ir finansiniai triukšmo prevencijos poreikiai bei įvertinta triukšmo prevencijos priemonių taikymo apskrityse ir savivaldybėse praktika, nėra.

Sveikatos apsaugos ministerijos teigimu, įgyvendinant pavestą priemonę – matuoti triukšmą prie mokyklų ir ligoninių, specialių triukšmo matavimų prie mokyklų ir ligoninių atlikti nebuvo tikslinga, nes triukšmo lygis matuojamas išduodant leidimus (higienos pasus) pagal sudarytas laboratorinių tyrimų programas. Tačiau apibendrintų duomenų apie atliktus matavimus Sveikatos apsaugos ministerija neturi.

⁴¹ Valstybinės triukšmo prevencijos veikslių 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2007–2008 metų priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimu Nr. 564, 1.5., 1.6., 1.8., 2.1., 3.2. priemonės.

⁴² Triukšmo prevencijos tarybos ataskaita „Triukšmo valdymas Lietuvoje (2008–2009 m. ataskaita). [Žiūrėta 2012-05-28] Prieiga per internetą [http://www.vvspt.lt/pub/imagelib/file/TPT_ataskaita_2008_2009\(1\).pdf](http://www.vvspt.lt/pub/imagelib/file/TPT_ataskaita_2008_2009(1).pdf).

2.5. Audituotos savivaldybės neįgyvendino dalies joms pavestų triukšmo valdymo kompetencijų ir priemonių

Audito metu vertinome, ar 8 audituotos Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Panevėžio m., Šiaulių m., Radviliškio r., Ukmergės r. ir Jonavos r. savivaldybės, kuriose gyvena 44 proc. visų Lietuvos gyventojų⁴³, įgyvendina joms pavestas triukšmo valdymo kompetencijas ir priemones (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Audituotoms savivaldybėms pavestų kompetencijų ir priemonių įgyvendinimas (skaičius ir proc.)

Savivaldybė	Triukšmo valdymo įstatymo kompetencijos		Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo priemonių planų priemonės		Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo priemonių planų priemonės	
	Pavesta	Nevykdoma	Pavesta	Nevykdoma	Pavesta	Nevykdoma
Vilniaus m.	19	2 (11%)	17	1 (6%)	9	2 (22%)
Kauno m.	19	2 (11%)	17	7 (41%)	9	3 (33%)
Klaipėdos m.	16	3 (19%)	8	0	7	2 (29%)
Panevėžio m.	16	1 (6%)	8	0	7	3 (43%)
Šiaulių m.	16	5 (31%)	8	0	7	2 (29%)
Ukmergės r.	16	7 (44%)	0	0	7	3 (43%)
Radviliškio r.	16	5 (31%)	0	0	8	2 (25%)
Jonavos r.	16	3 (19%)	0	0	8	3 (37%)

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Triukšmo valdymo kompetencijų ir priemonių nevykdo: Kauno m. – 12, Ukmergės r. – 10, Radviliškio r. ir Šiaulių m. – po 7, Jonavos r. – 6, Vilniaus m. ir Klaipėdos m. – po 5, Panevėžio m. – 4 (žr. 3 priedą).

Plačiau vertinome, kokių kompetencijų ir priemonių daugiausia neįgyvendino audituotos savivaldybės. Nustatėme, kad:

- Ne visose savivaldybėse gyventojams sudarytos galimybės pailsėti nuo mieste kylančio triukšmo. Savivaldybėms pavesta nustatyti tyliąsias zonas⁴⁴, kurios yra trijų kategorijų – aglomeracijos, gamtos ir viešosios⁴⁵. Tyliąsias zonas, kurios būtų netrikdomos transporto, pramonės, komercinės ir gamybinės veiklos triukšmo, nustatyti ir išsaugoti būtina, nes, plečiantis miestams ir didėjant gamybai bei transporto srautams, tokių zonų gali nelikti. Šios priemonės įvykdymo laikas⁴⁶ – 2008 m. Nustatėme, kad iki 2012 m. gegužės 2 d.: tyliųjų aglomeracijų zonų nenustatė 1 (iš 2 turėjusių nustatyti), tyliųjų gamtos zonų – 5 (iš 8), tyliųjų viešųjų zonų – 2 (iš 8) audituotos savivaldybės (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

- tyliąsias aglomeracijų zonas turėjo nustatyti Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybės. Tokias zonas 2007 m. nustatė Kauno m. savivaldybė. Vilniaus m. savivaldybė nurodė, kad šios zonas bus steigiamos gyventojų bendruomenių iniciatyva;
- tyliųjų gamtos zonų nenustatė Šiaulių m., Panevėžio m., Klaipėdos m., Ukmergės r. ir Radviliškio r. savivaldybės. Šiaulių, Panevėžio ir Klaipėdos miestų savivaldybės tokias zonas nustatyti planuoja kai bus patvirtinti

⁴³ Lietuvos statistikos departamentas. Demografijos metraštis, 2011 m. katalogas. Gyventojų skaičius 2011 m. sausio 1 d. [Žiūrėta 2012-03-19] Prieiga per internetą http://www.stat.gov.lt/catalog/pages_list/?id=1567.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 13 str. 1 d. 1 p.

⁴⁵ Tylioji aglomeracijos zona – zona, kurioje bet kurio šaltinio skleidžiamo triukšmo L_{dvn} ar kito triukšmo rodiklis neviršija nustatyto dydžio. Tylioji gamtos zona – zona, netrikdoma transporto, pramonės ar kitų mechanizmų skleidžiamo triukšmo ir būtinės veiklos, kaimynų ar lankytojų keliamo triukšmo ar rekreacinės veiklos triukšmo. Tylioji viešoji zona – urbanizuotą teritorijų zona, netrikdoma transporto, pramonės ar komercinės ir gamybinės veiklos triukšmo.

⁴⁶ Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2007–2008 metų priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimu Nr. 564, 1.2. ir 1.3. priemonės.

strateginiai triukšmo žemėlapiai.

- tyliųjų viešųjų zonų nenustatė Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybės.

Pokyčiai audito metu: tyliąsias gamtos ir viešąsias zonas Vilniaus m. ir Jonavos r. savivaldybės nustatė audito metu.

Neaudituos savivaldybės taip pat ne visos nustatė tyliąsias zonas⁴⁷ (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

- tyliųjų gamtos zonų nenustatė 33 savivaldybės: Akmenės r., Anykščių r., Druskininkų, Elektrėnų, Joniškio r., Jurbarko r., Kaišiadorių r., Kalvarijos, Kauno r., Kelmės r., Kėdainių r., Klaipėdos r., Kretingos r., Kupiškio r., Mažeikių r., Molėtų r., Palangos m., Panevėžio r., Pasvalio r., Prienų r., Raseinių r., Rokiškio r., Šakių r., Šalčininkų r., Šilalės r., Šilutės r., Širvintų r., Tauragės r., Trakų r., Varėnos r., Vilkaviškio r., Visagino, Zarasų r.
- tyliųjų viešųjų zonų nenustatė 11 savivaldybių: Kauno r., Klaipėdos r., Kretingos r., Kupiškio r., Mažeikių r., Panevėžio r., Pasvalio r., Prienų r., Raseinių r., Širvintų r., Šalčininkų r. savivaldybės.

▪ Ne visos savivaldybės sudaro sąlygas apsaugoti gyventojų sveikatą ir aplinką nuo triukšmo neigiamo poveikio. Savivaldybėms pavesta įrengti kompensacines priemones triukšmui mažinti prie mokyklų, ligoninių, kur viršijamas didžiausias leistinas triukšmas. Taip pat pavesta patvirtinti triukšmo prevencijos zonas⁴⁸, t. y. gyvenamųjų vietovių teritorijas, kuriose triukšmas viršija ribinius dydžius ir kuriose būtina įgyvendinti triukšmą mažinančias priemones. Jų įvykdymo laikas⁴⁹ – 2008 m. Nustatėme, kad iki šiol kompensacinių priemonių neįrengė ir triukšmo prevencijos zonų nepatvirtino 6 (iš 8) audituotos savivaldybės (žr. pavyzdį). Iš 52 neaudituočių savivaldybių triukšmo prevencijos zonas patvirtino viena – Klaipėdos rajono⁵⁰.

Pavyzdys

- Audituotos savivaldybės prie ligoninių ir mokyklų neįrengusios kompensacinių priemonių triukšmui mažinti: Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Panevėžio m., Radviliškio r., Ukmergės r. Jonavos r. savivaldybėje 2010–2011 m. atlikus triukšmo matavimus prie ligoninių ir mokyklų didžiausi leistini triukšmo dydžiai nebuvo viršyti, todėl tokių priemonių nediegė.
- Triukšmo prevencijos zonų nepatvirtino audituotos Jonavos r., Klaipėdos m., Panevėžio m., Radviliškio r., Šiaulių m., Ukmergės r. savivaldybės. Šiaulių m. ir Panevėžio m. ir Klaipėdos m. tokias zonas nustatyti planuoja kai bus patvirtinti strateginiai triukšmo žemėlapiai.

Pokyčiai audito metu: triukšmo prevencijos zonas Vilniaus m. savivaldybė patvirtino audito metu.

Savivaldybės, norėdamos nustatyti teritorijas, kuriose reikia įgyvendinti triukšmą mažinančias priemones, pirmiausia turi atlikti triukšmo matavimus. Tik 21 (35 proc.) iš 60 apklausoje dalyvavusių savivaldybių nurodė, kad tokie matavimai atlikti. Todėl tik trečdalis savivaldybių žino triukšmo situaciją jų teritorijose ir turi matavimais pagrįstą informaciją, kur būtina diegti triukšmą mažinimo priemones. Tai, kad savivaldybėse nepakankamai įgyvendinamos triukšmą mažinančios priemonės, patvirtino ir 223 (65 proc.) iš 500 apklausoje dalyvavusių gyventojų.

▪ Pusė Lietuvos savivaldybių nėra parengusios triukšmo prevencijos veiksmų planų, todėl Vyriausybei teikiama nepakankamai išsami Triukšmo valdymo ataskaita, nes teikiama informacija tik apie 30-ies savivaldybių triukšmo prevencijos veiksmų planų įgyvendinimą. Įsigaliojus Triukšmo

⁴⁷ Triukšmo prevencijos tarybos ataskaitų ir auditorių duomenys.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 13 str. 1 d. 5 p.

⁴⁹ Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2007–2008 metų priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimu Nr. 564, 1.4. ir 2.2. priemonės.

⁵⁰ Triukšmo prevencijos tarybos Triukšmo valdymo Lietuvoje 2010 m. ataskaita (projektas). [Žiūrėta 2012-02-14] Prieiga per internetą [http://www.vvspt.lt/pub/imagelib/file/TPT_ataskaita_2010_v02\(1\).pdf](http://www.vvspt.lt/pub/imagelib/file/TPT_ataskaita_2010_v02(1).pdf).

valdymo įstatymui, nuo 2004 m. gruodžio 31 d. savivaldybėms pavesta parengti ir patvirtinti triukšmo prevencijos veiksmų planus⁵¹, skirtus triukšmo problemoms valdyti. Triukšmo prevencijos veiksmų planus parengti svarbu, nes triukšmo valdymas kaip ir kita veikla turi būti pradedamas nuo esamos būklės analizės ir planavimo. Šie planai svarbūs ir dėl to, kad duomenys apie jų įgyvendinimą naudojami kasmet rengiant Triukšmo valdymo ataskaitas, kurios teikiamos Vyriausybei. Nustatėme, kad teisės aktuose nenustatytas terminas, kada savivaldybės tokius planus parengti turi, tačiau, praėjus septyneriems metams, planų neparengė pusė savivaldybių: 1 audituota (iš 8) – Ukmergės r. ir 29 neaudituos⁵² (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

Triukšmo prevencijos veiksmų planų neparengė: Akmenės r., Alytaus m., Birštono, Biržų r., Elektrėnų, Ignalinos r., Jurbarko r., Kauno r., Kupiškio r., Mažeikių r., Molėtų r., Pagėgių, Pakruojo r., Palangos m., Panevėžio r., Pasvalio r., Plungės r., Prienų r., Skuodo r., Šalčininkų r., Šilalės r., Širvintų r., Tauragės r., Telšių r., Trakų r., Varėnos r., Vilniaus r., Visagino, Zarasų r. savivaldybės.

Pokyčiai audito metu: Jonavos r. savivaldybės triukšmo prevencijos veiksmų plane priemonės buvo numatytos 2008 m. Audito metu ši savivaldybė parengė ir patvirtino triukšmo prevencijos veiksmų 2012–2013 m. priemonių planą.

Atkreipiame dėmesį, kad direktyvoje 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo⁵³ yra numatyti būtinausi veiksmų planų reikalavimai, tačiau jie į nacionalinius teisės aktus neperkelti ir jokie kiti, nustatantys bendrus reikalavimus tokiems planams, nepriimti. Todėl atsiranda skirtinga šių planų rengimo praktika⁵⁴ mažesnių urbanizuotų savivaldybių teritorijose, planuose pateiktus duomenis sudėtinga palyginti ir apibendrinti (žr. pavyzdį).

Pavyzdys

- Marijampolės, Jonavos r., Kėdainių r., Alytaus r. Švenčionių r., Šakių r. savivaldybių planuose nepateikiama informacija apie triukšmo veikiamų žmonių skaičių, nustatytas problemas ir taisytiną situaciją.
- Marijampolės, Jonavos r., Alytaus r. Švenčionių r., Šakių r. savivaldybių planuose nenumatytos nuostatos dėl veiksmų plano įgyvendinimo ir rezultatų įvertinimo.

Europos Sąjungos valstybėse, pvz.: Airijoje⁵⁵ ir Olandijoje⁵⁶ reikalavimai triukšmo prevencijos veiksmų planams yra rengiami. Kad tokie reikalavimai būtini, patvirtino ir 63 proc. apklausoje dalyvavusių savivaldybių (žr. 5 pav.).

5 pav. Savivaldybių apklausos duomenys

Kokios yra triukšmo valdymo problemos?		31 (52 %)	■ Nenustatyti bendri reikalavimai savivaldybių triukšmo prevencijos veiksmų planams
Kas savivaldybėms padėtų vykdyti triukšmo valdymo srities funkcijas?		38 (63 %)	■ Nustatyti bendri reikalavimai savivaldybių triukšmo prevencijos veiksmų planams

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal savivaldybių apklausos duomenis

⁵¹ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 13 str. 1 d. 6 p., 2 d. 6 p.

⁵² Triukšmo prevencijos tarybos ataskaitų ir auditorių duomenys.

⁵³ Europos Parlamento ir Tarybos 2002-06-25 direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo, V priedas.

⁵⁴ Audito metu įvertinome 10 savivaldybių triukšmo prevencijos veiksmų planus: Švenčionių r., Alytaus r., Anykščių r., Kaišiadorių r., Šakių r., Šilutės r., Jonavos r., Klaipėdos r., Kėdainių r., Marijampolės. Savivaldybių atrankos kriterijai: direktyvoje nenurodytos savivaldybės, parengusios triukšmo prevencijos veiksmų planus, savivaldybių dydis pagal gyventojų skaičių (5 didžiausios savivaldybės ir 5 mažesnės).

⁵⁵ Airijos aplinkos apsaugos agentūra, „Metodinės rekomendacijos triukšmo prevencijos veiksmų planams“. [Žiūrėta 2012-02-14] Prieiga per internetą <http://www.epa.ie/downloads/advice/noisemapping/EPA%20Guidance%20Note%20for%20Noise%20Action%20Planning.pdf>.

⁵⁶ Olandijos Žemės ūkio ir aplinkos ministerija, „Metodinės rekomendacijos triukšmo prevencijos veiksmų planų rengimui įgyvendinant direktyvą“. [Žiūrėta 2012-02-14] Prieiga per internetą http://153.96.8.105/ULR/de/aktion/nps/Leitfaden_Aktionsplanung_SH.pdf.

Sveikatos apsaugos ministerija siūlo visoms savivaldybėms vadovautis Aplinkos triukšmo prevencijos veiksmų planų rengimo metodinėmis rekomendacijomis⁵⁷ rengiant veiksmų planus. Mūsų nuomone, visoms savivaldybėms šias rekomendacijas taikyti netikslinga, nes jos skirtos tik didžiausioms savivaldybėms, kurios turi įgyvendinti direktyvos reikalavimus ir teikti informaciją apie minėtus planus Europos Komisijai.

Audituotose savivaldybėse nustatėme ir gerosios praktikos pavyzdžių, kaip mažinamas neigiamas triukšmo poveikis žmonių sveikatai (žr. pavyzdžius).

Pavyzdžiai

Klaipėdos m., Tiltų g. 2010 m. uždraustas transporto eismas išskyrus maršrutinį transportą ir dviračius, greitį ribojant iki 30 km/val.

Panevėžio m., Molainių g., kuri ribojasi su daugiabučiais gyvenamaisiais namais, pastatytas ženklas ribojantis sunkiasvorio transporto eismą.

Kauno m., triukšmo akustinė sienelė Kęstučio g., prie gyvenamojo namo.

Kaip matyti, siekdamas mažinti transporto keliamą triukšmą audituotos savivaldybės optimizuoja transporto eismo reguliavimą gatvėse – stato kelio statinius, kelio ženklus, diegia kitas triukšmo mažinimo priemones. Tačiau tokių pavienių atvejų nepakanka, kad triukšmo neigiamas poveikis gyventojų sveikatai ir aplinkai mažėtų.

- Savivaldybėms pavesta vykdyti triukšmo, kylančio atliekant statybos, remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose, kontrolę ir atlikti triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisyklių vykdymo kontrolę⁵⁸. Nustatėme, kad Ukmergės r. ir Radviliškio r. savivaldybių administracijose šių taisyklių kontrolė nevykdoma. Pagrindinė priežastis – atsakingi asmenys už šių taisyklių vykdymo kontrolę nepaskirti, nors tai numatyta šių savivaldybių tarybų sprendimais patvirtintose taisyklėse.

Triukšmo, kylančio atliekant statybos, remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose, kontrolės vykdymas audituotose savivaldybėse taip pat nepakankamas. Penkios (iš 8) audituotos savivaldybės tokios kontrolės nevykdo: Jonavos r., Radviliškio r., Kauno m., Klaipėdos m., Ukmergės r. Šios kontrolės vykdymą apsunkina tai, kad:

⁵⁷ Valstybinis aplinkos sveikatos centras prie SAM „Aplinkos triukšmo prevencijos veiksmų planų rengimo metodinės rekomendacijos (projektas)“, 2008 m. [Žiūrėta 2012-05-28] Prieiga per internetą http://oldvasc.sam.lt/triuksmo_planu_mr.doc.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 13 str.1 d. 2 p., 2 d. 9 p.

► nėra nustatytų reikalavimų (gairių), kokie turi būti savivaldybių veiksmai vykdant triukšmo, kylančio atliekant statybos ir remonto darbus, kontrolę. Savivaldybės, kurios vykdo šią kontrolę, praktikoje ją įgyvendina skirtingai (žr. pavyzdį);

Pavyzdys

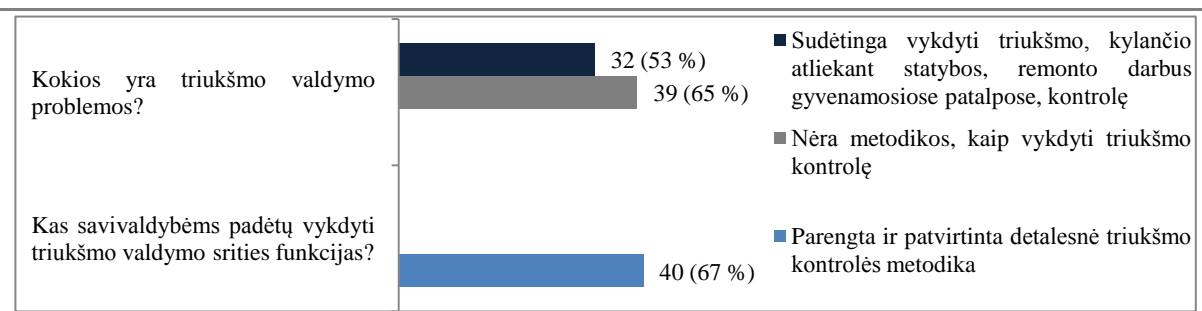
- Panevėžio m. savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyrius, išduodamas specialiuosius architektūrinius reikalavimus statinių projektų rengimui, įrašo reikalavimą vadovautis tvarka dėl statybos ir griovimo darbų triukšmo prevencijos. Patikrinimai vykdomi gavus informaciją apie pažeidimus.
- Šiaulių m. savivaldybės administracija triukšmo, kylančio atliekant statybos, remonto darbus kontrolę vykdo tik gavusi skundus.

► reaguojant į skundus dėl keliamo triukšmo vykdant statybos ar remonto darbus, pasitaiko atvejų, kai triukšmo kontrolę vykdantys savivaldybės darbuotojai nebūna įleidžiami į remontuojamą butą ar namą. Tokiais atvejais poveikio priemonių taikyti nėra galimybės;

► triukšmo šaltinių valdytojai⁵⁹, planuojantys statybos ar remonto darbus gyvenamosiose vietovėse, privalo informuoti savivaldybes apie triukšmo šaltinių naudojimo vietą, planuojamą triukšmo lygį, triukšmo mažinimo priemones⁶⁰, tačiau informavimo atvejai praktikoje yra pavieniai. Kitą vertus, savivaldybės neturi triukšmo šaltinių valdytojų sąrašų, todėl negali užtikrinti jų kontrolės vykdant statybos ar remonto darbus.

Apklausoje dalyvavusios savivaldybės patvirtino, kad sudėtinga vykdyti triukšmo, kylančio atliekant statybos ir remonto darbus gyvenamosiose patalpose, kontrolę (žr. 6 pav.).

6 pav. Savivaldybių apklausos duomenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal savivaldybių apklausos duomenis

Kaip matyti, 67 proc. savivaldybių nurodė, kad triukšmo kontrolę joms padėtų vykdyti parengta ir patvirtinta triukšmo kontrolės metodika.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 2 str. 1 d. 25 p. Triukšmo šaltinio valdytojas – triukšmo šaltinio savininkas arba kitas asmuo, teisėtai valdantis triukšmo šaltinį.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas, 2004-10-26 Nr. IX-2499, 14 str. 2 d.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Nustatytu laiku nebus įgyvendintas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimas – iki 2012 m. birželio 30 d. sudaryti strateginius triukšmo žemėlapius, todėl Lietuvai gali būti pradėta ES teisės pažeidimo procedūra ir taikomos sankcijos (1.2 poskyris, 8–10 psl.).

2. Pagal esamą reglamentavimą, Vyriausybei pavesta įgyvendinti triukšmo prevencijos valstybės politiką, tačiau nepaskirta viena ministerija formuojanti triukšmo valdymo politiką, organizuojanti, koordinuojanti ir kontroliuojanti jos įgyvendinimą. Tai neatitinka Vyriausybės įstatymo ir Vykdamosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo koncepcijos nuostatų (2.1 poskyris, 11–12 psl.).

3. Triukšmo valdymo duomenis Triukšmo prevencijos tarybai kasmet pateikia ne visos valstybės ir savivaldybių institucijos, kurios tokius duomenis pateikti privalo, todėl Vyriausybei teikiama Triukšmo valdymo ataskaita yra nepakankamai išsami (2.2 poskyris, 13–14 psl.).

4. Susisiekimo ministerija (jai pavaldžios Lietuvos automobilių kelių direkcija ir Valstybinė geležinkelio inspekcija) neįgyvendino penkių (iš 19) triukšmo valdymo priemonių, todėl vėluojama parengti strateginius triukšmo žemėlapius (2.3 poskyris, 14–15 psl.).

5. Sveikatos apsaugos ministerija neįgyvendino keturių (iš 30) triukšmo valdymo priemonių. Todėl nežinoma triukšmo prevencijos priemonių taikymo praktika visose savivaldybėse ir triukšmo situacija visos šalies mastu prie mokyklų, ligoninių ir kur būtina diegti triukšmą mažinančias priemones (2.4 poskyris, 15–16 psl.).

6. Pusė savivaldybių neparengė ir nepatvirtino triukšmo prevencijos veiksmų planų, kaip jas įpareigojo 2004 m. gruodžio 31 d. įsigaliojęs Triukšmo valdymo įstatymas (2.5 poskyris, 18–20 psl.).

7. Nereglamentuota, kaip savivaldybės turi rengti triukšmo prevencijos veiksmų planus, todėl juose pateikti duomenys skiriasi, juos sudėtinga apibendrinti ir palyginti (2.5 poskyris, 18–20 psl.).

8. Nuo 2008 m. iš 8 audituotų savivaldybių kompensacinių priemonių triukšmui mažinti prie mokyklų ir darželių neįrengė Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Panevėžio m., Radviliškio r. ir Ukmergės r. savivaldybės, triukšmo prevencijos zonų nepatvirtino Klaipėdos m., Panevėžio m., Šiaulių m., Jonavos r., Radviliškio r. ir Ukmergės r. savivaldybės, tyliųjų gamtos zonų nenustatė Šiaulių m., Panevėžio m., Klaipėdos m., Ukmergės r. ir Radviliškio r. savivaldybės, tyliųjų viešųjų zonų nenustatė Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybės. Todėl nesudarytos pakankamos sąlygos apsaugoti gyventojų sveikatą ir aplinką nuo triukšmo neigiamo poveikio (2.5 poskyris, 17–21 psl.).

9. Nereglamentuoti savivaldybių veiksmai vykdant triukšmo, kylančio atliekant statybos ir remonto darbus, kontrolę, todėl iš 8 audituotų savivaldybių tokios kontrolės nevykdo Kauno m., Klaipėdos m., Jonavos r., Radviliškio r., Ukmergės r. savivaldybės (2.5 poskyris, 20–21 psl.).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Atsižvelgiant į Vyriausybės įstatymo ir Vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo koncepcijos nuostatas, paskirti ministeriją, formuojančią triukšmo prevencijos valstybės politiką, organizuojančią, koordinuojančią ir kontroliuojančią jos įgyvendinimą, tam, kad glaudžiai susijusius klausimus tvarkytų viena institucija (2 išvada).

2. Nustatyti atskirus reikalavimus aglomeracijų ir urbanizuotų savivaldybių teritorijų triukšmo prevencijos veiksnių planų rengimui, siekiant užtikrinti vienodą šių planų rengimo praktiką (7 išvada).

3. Reglamentuoti triukšmo, kylančio atliekant statybos ir remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose kontrolės vykdymą, stiprinant triukšmo kontrolę savivaldybėse (9 išvada).

4. Vyriausybės atstovams apskrityse, atliekantiems savivaldybių administracinę priežiūrą, pavesti ištirti, ar savivaldybės laikosi įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus triukšmo valdymo srityje (1, 3, 6 ir 8 išvados).

6-ojo audito departamento direktorius

Rimantas Sanajevas

6-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Aurita Buragienė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (po vieną egz.) pateiktos:

- 1) Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui;
- 2) Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybai;
- 3) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai;
- 4) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai;
- 5) Vilniaus miesto savivaldybei;
- 6) Kauno miesto savivaldybei;
- 7) Klaipėdos miesto savivaldybei;
- 8) Šiaulių miesto savivaldybei;
- 9) Panevėžio miesto savivaldybei;
- 10) Jonavos rajono savivaldybei;
- 11) Radviliškio rajono savivaldybei;
- 12) Ukmergės rajono savivaldybei.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Triukšmo valdymas“
1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito objektas – triukšmo valdymas.

Audito subjektai nurodyti ataskaitos 3 psl. Valstybinio administravimo subjektų⁶¹ atrankos kriterijus – priskirta daugiausia triukšmo valdymo funkcijų. Savivaldybių administravimo subjektų⁶² atrankos kriterijai: didžiausias gyventojų skaičius ir didžiausias triukšmo šaltinių (transporto, pramoninės ir ūkinės veiklos) skaičius.

Audito tikslas – įvertinti, ar triukšmo valdymo veiksmai ir vykdomos priemonės rezultatyvios, kad apsaugotų nuo triukšmo ir jo keliamo kenksmingo poveikio.

Audituojamas laikotarpis – 2008–2011 m., palyginimui naudojami ir kitų laikotarpių duomenys (pvz., apie lėšų panaudojimą ir kt.).

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai, informacijos šaltiniai:

- dokumentų peržiūra, pokalbiai ir interviu:
 - ▶ nagrinėjome su audito objektu susijusius teisės aktus, straipsnius, mokslinę literatūrą, susipažinome su užsienio šalių praktika;
 - ▶ vertinome audituotų ministerijų ir savivaldybių veiklos ataskaitas ir kitus dokumentus. Analizuojant juos dėmesys buvo kreipiamas į triukšmo valdymo funkcijų įgyvendinimą;
 - ▶ analizavome ir vertinome informaciją, surinktą per pokalbius su audito subjektais;
 - ▶ triukšmo valdymo problemas aptarėme su Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos apsaugos katedros atstovais: vedėju prof. habil. dr. Pranu Baltrėnu (Triukšmo prevencijos tarybos nariu), prof. habil. dr. Donatu Butkumi ir docentu dr. Raimondu Grubliausku;
- apklausa ir anketavimas:
 - ▶ siekdami sužinoti gyventojų nuomonę apie triukšmo valdymo problemas, atlikome gyventojų apklausą. Apklausos rezultatai pateikiami 4 priede. Siekdami patvirtinti su audito objektu susijusias problemas, atlikome visų 60 savivaldybių anketavimą. Rezultatai pateikiami 5 priede.

Buvo vadovaujamosi nuostata, kad audituojami ir kiti subjektai pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka originalus.

⁶¹ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234, 4 str. 3 d. Valstybinio administravimo subjektai – valstybės institucijos ar įstaigos, jų valstybės tarnautojai ir pareigūnai, valstybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba dalininkė yra valstybė <...>, įgalioti atlikti viešąjį administravimą.

⁶² Ten pat, 4 str. 5 d. Savivaldybių administravimo subjektai – savivaldybių institucijos ar įstaigos, jų valstybės tarnautojai ir pareigūnai, savivaldybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra savivaldybė, asociacijos, įgalioti atlikti viešąjį administravimą.

Valstybinio audito ataskaitos
„Triukšmo valdymas“
2 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Atsižvelgiant į Vyriausybės įstatymo ir Vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo koncepcijos nuostatas, paskirti ministeriją, formuojančią triukšmo prevencijos valstybės politiką, organizuojančią, koordinuojančią ir kontroliuojančią jos įgyvendinimą, tam, kad glaudžiai susijusius klausimus tvarkytų viena institucija	Lietuvos Respublikos Vyriausybei	Inicijuoti Triukšmo valdymo įstatymo pakeitimą	2013-06-01
2.	Nustatyti atskirus reikalavimus aglomeracijų ir urbanizuotų savivaldybių teritorijų triukšmo prevencijos veiksmų planų rengimui, siekiant užtikrinti vienodą šių planų rengimo praktiką	Lietuvos Respublikos Vyriausybei	Inicijuoti Triukšmo valdymo įstatymo papildymą, nustatant atskirus reikalavimus aglomeracijų ir urbanizuotų savivaldybių teritorijų triukšmo prevencijos veiksmų planų rengimui	2013-06-01
3.	Reglamentuoti triukšmo, kylančio atliekant statybos ir remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose kontrolės vykdymą, stiprinant triukšmo kontrolę savivaldybėse	Lietuvos Respublikos Vyriausybei	Patvirtinti triukšmo, kylančio atliekant statybos, remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose vykdymo kontrolės aprašą	2013-06-01
4.	Vyriausybės atstovams apskrityse, atliekantiems savivaldybių administracinę priežiūrą, pavesti iširti, ar savivaldybės laikosi įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus triukšmo valdymo srityje	Lietuvos Respublikos Vyriausybei	Pavedimas Vyriausybės atstovams	2012-06-29

Atstovams ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

1–3 rekomendacijos:
Sveikatos apsaugos ministerijos
Visuomenės sveikatos departamento direktorius
Audrius Ščeponavičius

4 rekomendacija:
Ministro Pirmininko tarnybos
Politikos analizės ir reformų departamento
Socialinės aplinkos skyriaus patarėja
Aurelija Urbonienė

Valstybinio audito ataskaitos
„Triukšmo valdymas“
3 priedas

Triukšmo valdymo įstatymo įgyvendinimas audituotose savivaldybėse

Audituota savivaldybė	Pavesta kompetencijų	Nevykdomos kompetencijos		Iš dalies vykdomos kompetencijos	
		Skaičius (%)	Triukšmo valdymo įstatymo 13 str.	Skaičius (%)	Triukšmo valdymo įstatymo 13 str.
Jonavos r.	16	3 (19%)	1 d. 5 p.; 2 d. 8 p.; 3 d. 1 p.	1 (6%)	2 d. 9 p.
Kauno m.	19	2 (11%)	2 d. 7 p.; 2 d. 8 p.	6 (32%)	1 d. 1 p.; 1 d. 4 p.; 2 d. 5 p.; 2 d. 9 p.; 3 d. 1 p.; 3 d. 2 p.
Klaipėdos m.	16	3 (19%)	1 d. 5 p.; 2 d. 7 p.; 3 d. 1 p.	2 (12%)	1 d. 1 p.; 2 d. 9 p.
Panevėžio m.	16	1 (6%)	1 d. 5 p.	3 (19%)	1 d. 1 p.; 2 d. 9 p.; 3 d. 2 p.
Radviliškio r.	16	5 (31%)	1 d. 5 p.; 2 d. 2 p.; 2 d. 3 p.; 2 d. 7 p.; 3 d. 1 p.	4 (25%)	1 d. 1 p.; 2 d. 8 p.; 2 d. 9 p.; 3 d. 2 p.
Šiaulių m.	16	5 (31%)	1 d. 1 p.; 1 d. 4 p., 1 d. 5 p.; 2 d. 8 p.; 3 d. 1 p.	2 (12%)	2 d. 9 p.; 3 d. 2 p.
Ukmergės r.	16	7 (44%)	1 d. 5 p.; 1 d. 6 p.; 1 d. 7 p.; 2 d. 6 p.; 2 d. 7 p.; 2 d. 8 p.; 3 d. 1 p.	2 (12%)	1 d. 1 p.; 2 d. 9 p.
Vilniaus m.	19	2 (11%)	2 d. 7 p.; 2 d. 8 p.	3 (16%)	1 d. 1 p.; 1 d. 4 p.; 3 d. 2 p.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimas audituotose savivaldybėse (nuo 2006 m. iki 2012 m.)

Audituota savivaldybė	Pavesta priemonių	Neįgyvendintos priemonės		Iš dalies įgyvendintos priemonės	
		Skaičius (%)	Priemonės Nr. programoje	Skaičius (%)	Priemonės Nr. programoje ⁶³
Kauno m.	17	7 (41%)	1.7 ⁶⁴ ; 2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 3.3; 3.4 ⁶⁵	0 (0%)	-
Klaipėdos m.	8	0 (0%)	-	0 (0%)	-
Panevėžio m.	8	0 (0%)	-	0 (0%)	-
Šiaulių m.	8	0 (0%)	-	3 (37%)	2.3; 2.4; 3.4
Vilniaus m.	17	1 (6%)	1.7 ⁶⁶	6 (35%)	2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 3.3, 3.4

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinės triukšmo prevencijos veiksnių 2007–2013 metų programos įgyvendinimas audituotose savivaldybėse (nuo 2007 m. iki 2012 m.)

Audituota savivaldybė	Pavesta priemonių	Neįgyvendintos priemonės		Iš dalies įgyvendintos priemonės	
		Skaičius (%)	Priemonės Nr. programoje ⁶⁷	Skaičius (%)	Priemonės Nr. programoje ⁶⁸
Jonavos r.	8	2 (25%)	2.3; 2.4	1 (12%)	4.1
Kauno m.	9	3 (33%)	2.1; 2.2; 2.3	1 (11%)	1.2
Klaipėdos m.	7	2 (29%)	2.2; 2.3	1 (14%)	1.2
Panevėžio m.	7	3 (43%)	1.4; 2.2; 2.3	1 (14%)	1.2
Radviliškio r.	8	2 (25%)	2.2; 2.3	2 (25%)	1.2; 1.4
Šiaulių m.	7	2 (29%)	1.2; 1.4	0 (0%)	-
Ukmergės r.	7	3 (43%)	1.4; 2.2; 2.3	2 (29%)	1.2; 4.1
Vilniaus m.	9	2 (22%)	1.3, 2.2	0(0%)	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė

⁶³ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 716.

⁶⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-14 nutarimu Nr. 581.

⁶⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 716.

⁶⁶ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-14 nutarimu Nr. 581.

⁶⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimu Nr. 564.

⁶⁸ Ten pat.

Valstybinio audito ataskaitos
„Triukšmo valdymas“
4 priedas

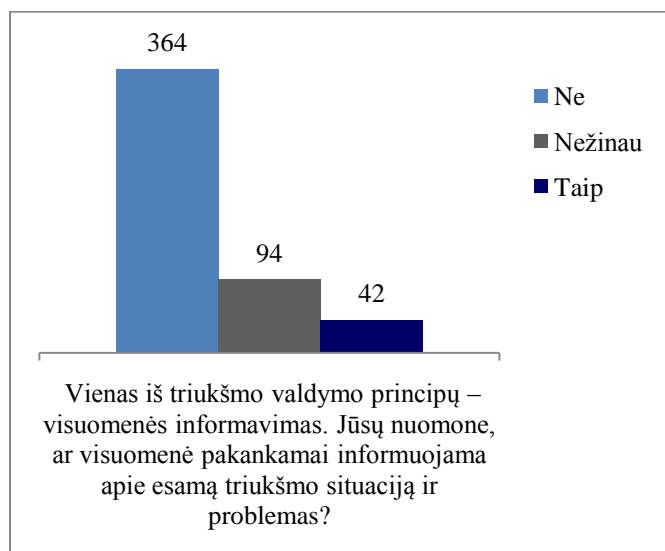
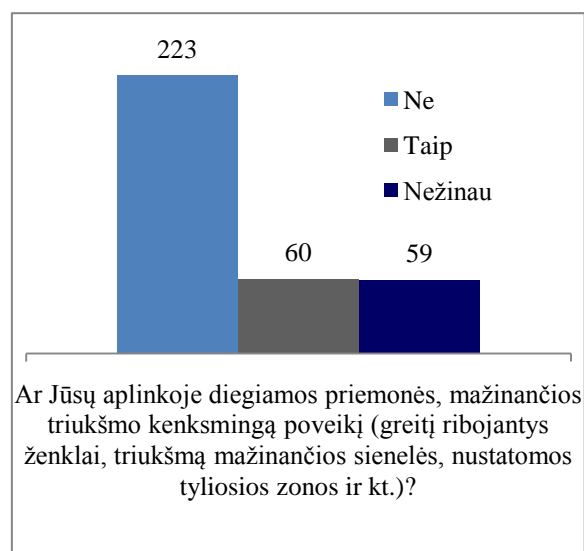
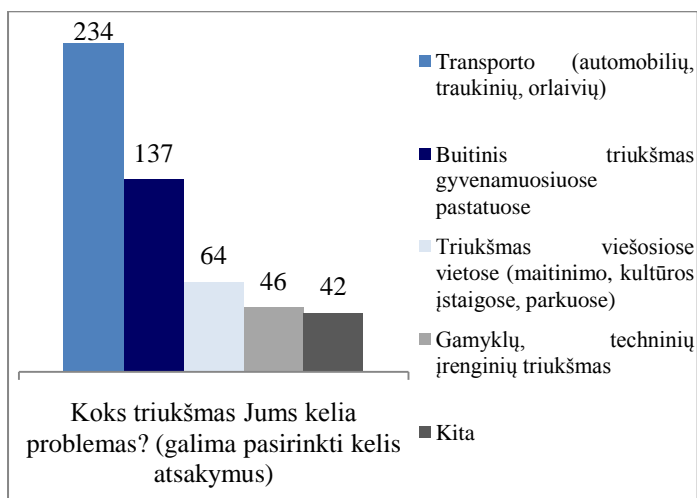
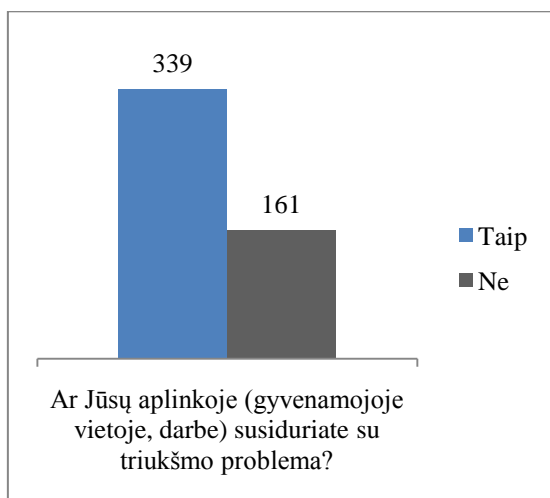
Gyventojų apklausos rezultatai

Tyrimo tikslas – sužinoti gyventojų nuomonę apie triukšmo problemas.

Apklausos trukmė – 3 mėn. (nuo 2011-11-09 iki 2012-01-09). Apklausa buvo paskelbta interneto puslapiuose www.vkontrole.lt, www.apklausa.lt, www.klaipeda.lt, www.siauliai.lt, www.jonava.lt, www.ukmerge.lt, www.radviliskis.lt.

Apklausos imtis – 500 respondentų.

Gauti atsakymai:

Valstybinio audito ataskaitos
„Triukšmo valdymas“
5 priedas

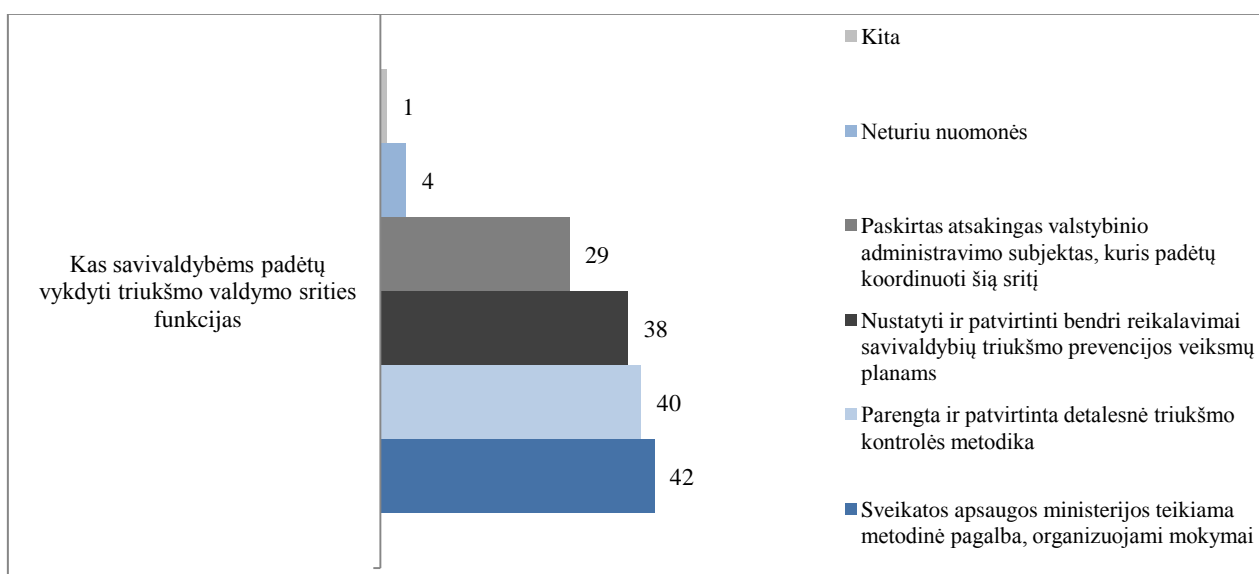
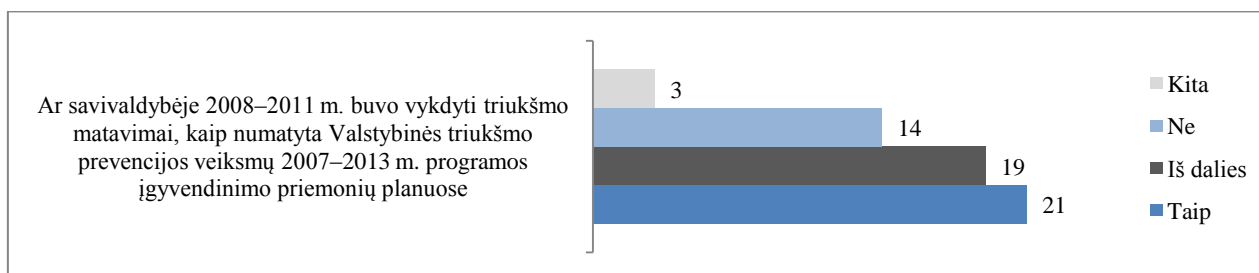
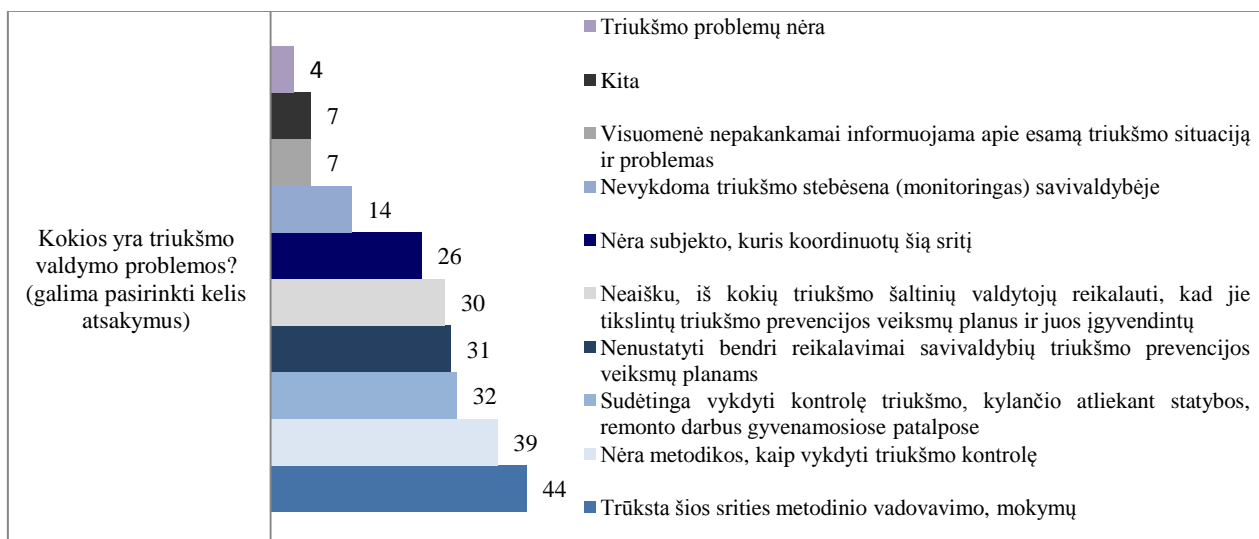
Savivaldybių apklausos rezultatai

Tyrimo tikslas – surinkti ir apibendrinti savivaldybių nuomonę dėl triukšmo valdymo srities problemų.

Apklausos trukmė – 1 mėn. (nuo 2012-02-06 iki 2012-03-07).

Apklausos imtis – 60 savivaldybių.

Gauti atsakymai:

Valstybinio audito ataskaitos
„Triukšmo valdymas“
6 priedas

Triukšmo kontrolę įgyvendinančios institucijos

Vidaus reikalų ministerija	Vertinta audito metu					
	Aplinkos ministerija	Susisiekimo ministerija			Sveikatos apsaugos ministerija	
Įgalioja pavaldžias institucijas visą parą atlikti triukšmo kontrolę gyvenamuosiuose pastatuose, privačiose valdose ir viešosiose vietose	Vykdą valstybinę triukšmo kontrolę, t. y. Vyriausybės įgaliotų institucijų veikla, kuria siekiama užtikrinti Triukšmo valdymo įstatymo ir kitų su triukšmo valdymu susijusių teisės aktų reikalavimų laikymąsi, pasireiškianti teisės aktų pažeidimų prevencija, pažeidimų pašalinimu, reikalavimus pažeidusių asmenų nustatymu ir priemonių pažeidimams pašalinti numatymu					
Teritorinės policijos įstaigos	Regionų aplinkos apsaugos departamentai	Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie AM ir teritoriniai padaliniai	Valstybinė kelių transporto inspekcija prie SM	Valstybinė geležinkelio inspekcija prie SM	Civilinės aviacijos administracija	Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba prie SAM ir teritoriniai padaliniai
	Visą parą vykdo triukšmo kontrolę gyvenamuosiuose pastatuose, privačiose valdose ir viešosiose vietose	Kontroliuoja, ar asmenys, kuriems yra išduoti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, laikosi šiuose leidimuose nustatytų sąlygų ir reikalavimų (vienas iš taršos elementų yra triukšmas)	Vykdydama statybų valstybinę priežiūrą tikrina, ar statinys atitinka esminius statinio reikalavimus (vienas šių reikalavimų – apsauga nuo triukšmo)	Atlieka transporto priemonių ir sudėtinų transporto priemonių dalių atitikties įvertinimą	Vykdo valstybinę triukšmo kontrolę	kontroliuoja, kaip vykdomi civilinės aviacijos priešgaisrinės saugos ir orlaivių triukšmo ribojimo reikalavimai, nustato triukšmo stebėjimo vietas, tvarką
			Savivaldybių institucijos			
			Vykdą triukšmo, kylančio atliekant statybos, remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose, kontrolę; atlieka triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisyklių vykdymo kontrolę			

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal triukšmo kontrolę reglamentuojančius teisės aktus